

היחידה ללימודים קליניים

היבטים אתיים של התנסות

הבהרות להתנהגות מצופה מסטודנטים לסייעוד בהתנסות הקלינית

1. ככלל, העיסוק במקצוע הסייעוד, טומן בחובו אינטראקציה מתמדת ובלתי-אמצעית עם מטופלים ובני משפחותיהם.
2. הבהרות אלו מתבססות על הערכים של "הקוד האתי של האחים והאחיות בישראל", ומטרתן - להדגיש ולהבהיר לסטודנטים את עיקרם של הערכים המייחדים את מקצוע הסייעוד, ועל בסיסם מצופה מכל סטודנט שינהג ויפעל על פיהם במהלך התנסותו הקלינית.
3. "הקוד האתי לאחים ואחיות בישראל" של לשכת האתיקה – הסתדרות האחים והאחיות בישראל (2004), מהווה מקור אתי-מקצועי המוטל על האחים והאחיות בישראל ועמיתיהם בסייעוד ובמקצועות אחרים, ומטרתו, בין היתר, להציג את הקשר שבין ערכים נבחרים לבין זכויות המטופל וחובות המטפל, תוך שמירה על רמה מקצועית והתנהגות הולמת של העוסקים במקצוע הסייעוד.
4. יודגש - מסמך זה מנוסח בצורה כללית ואין בו כדי למצות את מכלול החוקים, תקנות, צווים ונהלי/חוזרי משרד הבריאות ומנהל הסייעוד, כמו גם נהלי עבודה שפורסמו או שיפורסמו דרך קבע, או לשעה ע"י הממונים, מנהלי המחלקות והחטיבות או נהלי ביצוע ככליים שיש להם נגיעה לפעילות השוטפת בבתי"ח, החלים על הפעולות המבוצעות ע"י הסטודנטים במהלך ההתנסות הקלינית. כמו כן, אין מסמך זה בא במקומן של הוראות, הכוונה, פיקוח ובירורים שוטפים בפורומים המתאימים לפני מעשה ולאחריו – בירורים שתכליתם לבחון מקרים ספציפיים ולהפיק מהם לקחים לעתיד.
5. בכל מקרה של ספק, חובה על הסטודנט להיוועץ מראש בממונה עליו בקליניקה או במתאמת היחידה הקלינית בחוג לסייעוד.

מתוך ההקדמה לקוד האתי לאחים ולאחיות:

"הקוד האתי הינו המצפן המוסרי המכוון את האחיות והוא מושתת על מערכת הערכים המוסריים שבבסיס החברה והמקצוע.

העשייה הסייעודית מוגדרת, בעיקרה, כמערכת יחסים דינמית, אכפתית ותומכת, שבה מסייעים האחיות והאחים למטופל, למשפחתו ולקהילה להשיג בריאות מרבית ולשמרה ככל שניתן.

על האחיות והאחים בישראל לייעד את מאמציהם לקידום הבריאות, למניעת מחלות ולגילוי מוקדם, לשמירת הבריאות ולהקלת סבל, להגנה על זכויות המטופלים ולהבטיח, ככל שניתן, מוות בכבוד ובשלווה כאשר לא ניתן עוד לקיים את החיים.

האחיות והאחים בישראל, נוטלים על עצמם מחויבות לאתיקה המקצועית, כמתחייב מכללי הקוד אתי המתומצתים להלן".

• על-מנת לשמור על כבודו של המטופל, הן בחייו והן במותו, על הסטודנט להבטיח את צרכי המטופל ולשמור על זכויותיו, ערכיו ואמונותיו; לטפל במטופל ללא משוא פנים וללא אפליה בגין גזע, דת, לאום, מין, גיל, השתייכות פוליטית, מעמד חברתי או מצב בריאותי; להעניק למטופל טיפול העונה על צרכיו הבריאותיים, הרגשיים, הרוחניים והתרבותיים; וכן, לאפשר לאדם הנוטה למות, לממש את מירב משאלותיו ולסייע למשפחתו להתמודד עם האובדן.

• על-מנת לשמור על האוטונומיה האישית של המטופל וזכותו לקבל הסברים בדבר הטיפול שעתיד להתבצע בגופו ולאשרו מבעוד מועד, על הסטודנט למסור את המידע למטופל/משפחתו, או לדאוג למסירתו על-ידי גורם מתאים אחר, בהתחשב ברצונו וביכולתו לקבל את ההסבר ולהבין אותו, ורק לאחר שנתן הסכמתו לכך. כמו-כן, על הסטודנט לספק למטופל מידע להבנת החלופות הטיפוליות הקיימות ולהקנות לו אמות מידה לבחינתן.

• על-מנת לאפשר למטופל לבחור את סוג ואופן הטיפול שיוענק לו באופן חופשי, על הסטודנט לשתף את המטופל בהחלטות הקשורות לטיפול בו תוך הכרה בסמכותו ובזכותו לקבל הכרעות הנוגעות לבריאותו ולכבד את רצונו כשאינו רוצה לקחת חלק בקבלת החלטות. אולם, כשהמטופל מסרב לקבלת טיפול, יש לבדוק את מניעיו, לספק מידע כדי שיהיה באפשרותו האפשרויות של הסירוב, וכן להסביר חלופות לטיפול, ולכבד את החלטתו. אם כתוצאה מסירובו יסכן אותו או את סביבתו, יפעלו כנדרש עפ"י החוק.

• על הסטודנט לשתף את המטופל בפעולות שיביאו אותו לקחת אחריות לטיפול עצמי. במצבים בהם קיימת פגיעה ביכולת הטיפול העצמי, יש לעודד את המטופל להשיג רמה סבירה של עצמאות.

היחידה ללימודים קליניים

- על הסטודנט לשמור על פרטיותו וצנעתו של המטופל ולנקוט את כל האמצעים כדי להגן על סודיותו וחיסיון המידע הקשור בו. בנוסף, עליו להימנע ממסירת מידע לגורמים שאינם בצוות המטפל ולהימנע משיחות אודות מטופלים החורגות מן המסגרת הטיפולית.
- על הסטודנט להעניק טיפול מיומן ובטוח מתוך אחריות ומחויבות. ביצוע הטיפול תוך כדי לימוד ותרגול מחייב זהירות, התייעצות והקפדה יתרה של פעילות על סמך עקרונות קליניים ונהלים. במקרים בהם נדרשים לפעול בניגוד להשקפתם המוסרית ואמונותיהם, יעביר הסטודנט את הטיפול לעמיתים אחרים. עליהם למלא תפקידים ומשימות שיהיו בתחום הכשרתם, מיומנותם וכשירותם.
- על הסטודנט ליצור יחסי אמון בין המטופל למטפלים בו על ידי כנות שקיפות, קבלה והעדר שיפוטיות. יחסי האמון נבנים על כוונות טהורות של המטפלים תוך שימוש בשיקולים מקצועיים וללא השפעות ושיקולים שלא מעניין טובת בריאותו של המטופל בלבד.
- חל איסור על הסטודנט להשתמש או לנצל יתרונות במערכת היחסים שבין המטפל למטופל לצורך קבלת טובות הנאה.